

MYTOLOGI FOR DUMMIES 4: SØLVALDER

af Chresteria

Den Neutsky-Wulff'ske VERDENSALDERMODELS forankring i sølvalder-tematikkerne medfører et særligt fokus på sølvalderen. At den gennemgås så grundigt og altså får mere plads end de andre aldre er således ikke ensbetydende med, at disse ikke også kan beskrives i detaljer. Modellen kræver blot en tilbundsgående forståelse af sølvalderen, hvilket skyldes, at det er her, man ser DET RELIGIØSE GRUNDMØNSTER fuldt udfoldet.

Grundmønsteret er netop centrum i Neutsky-Wulffs religionsteori – i *Det overnaturlige* bruges det meste af pladsen på at underbygge dette neurologisk, adfærdsmæssigt, mytologisk samt på at genfinde det i diverse allerede eksisterende systemer og teknikker. Gennemgangen af de andre aldres kultiske fokus tager

desuden konsekvent udgangspunkt heri, og sølvalderen kan dermed siges at blive en fælles målestok i den samlede fremstilling.

DET RELIGIØSE GRUNDMØNSTER kan, i tråd med forrige artikel, meget kort beskrives som kønnenes rituelle/kultiske anvendelse og opdeling i:

- *guddommeligt mandligt* (i.e. *transcendent*, fordi det står bag ved verden)
- *kvindeligt*
- *dødeligt mandligt*

At kvinden er “det religiøse køn”, betyder ikke, at kult ikke er for mænd – blot er de nødt til at deltage i kulten *som kvinder*, hvilket indebærer, at en stor del af ritualerne er centreret omkring feminiseringen af de mandlige kult-deltagere. Man kan tale om en form for kultisk kønsskifteoperation, som kan være mere eller mindre permanent (mere herom senere).

I det religiøse grundmønster står det kvindelige altid som den centrale faktor i omgangen med det guddommelige, og kvinden/præstinden (eller den kvindeliggjorte præst) er en katalysator for manifestationen af det guddommelige i verden.

De tre kultiske køn giver, som nævnt i forrige artikel, anledning til to forskellige fokus-indstillinger: Enten kan man koncentrere sig om det guddommeligt/transcendent mandliges omgang med kvinden, eller også kan man fokusere på det guddommeliggjorte kvindeliges omgang med den dødelige mand.

Begge forhold involverer kvinden og er centrale for sølvalderen – det guddommelige modtages af kvinden, men videreformidles også til den dødelige mand (i.e. templets/præstindens viderebringelse af det guddommelige til resten af samfundet).

Kvinden spiller altså en vigtig dobbeltrolle, i førstnævnte forhold har hun funktion af jordisk kvindeligt, i det andet af guddommeligt kvindeligt. For at skelne mellem de to fokuseringer inddeles sølvalderen i hhv. TIDLIG og SEN SØLVALDER.

Eksempler på de to former for kult er Artemis-kulten med dens fokus på indvielse af piger og Dionysos-kulten, hvor mænd havde adgang til ritualerne som kvindeliggjorte myter superviseret af kultens kvindelige deltagere. Man kan også som eksempel give indvielsen til præstinde i templet over for den mod samfundet og mændene vendte tempelprostitution.

Vi skal senere komme ind på forskellene mellem de to former for kult. Men lad os starte øverst i skemaet, ved det transcendent mandlige og se på, hvordan dette køn fremstilles i det mytologiske sprog. I myterne ses det nemlig repræsenteret på flere måder.

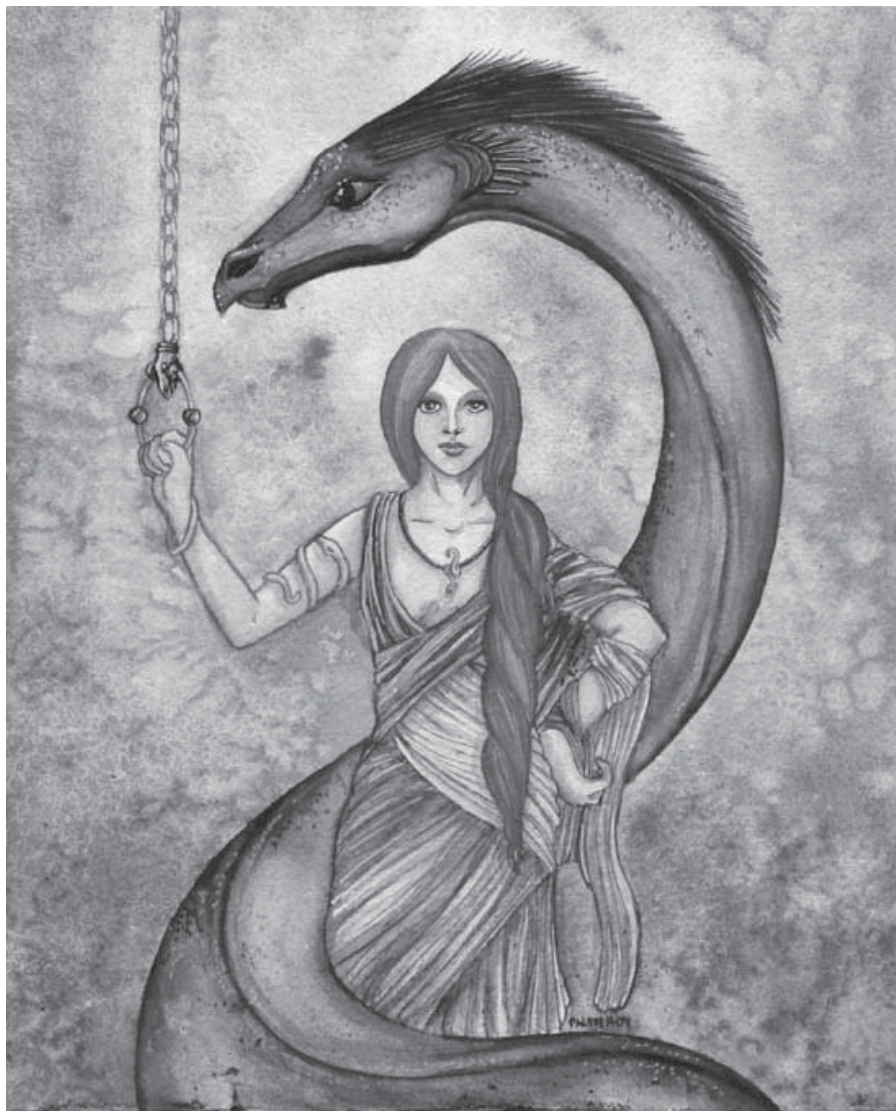
Ud over at optræde eksplicit, i form af en guddom, ser man også i myters handling dette aspekt repræsenteret af dødelige mænd. Det kan enten være tidligere guddomme, som i en senere myteversion, efter de olympiske guders magt-overtagelse, er blevet gjort til dødelige skikkelser som en degradering fra deres tidligere høje kultiske status. Dog røber deres guddommelige natur sig ofte, idet de stadig opfører sig på en guddommelig måde.

Eller disse – på overfladen dødelige – personer kan, for at understrege, at der netop er tale om noget *guddommeligt* mandligt, være døde som en del af handlingen i myten. *At være død* betyder således i mytologisk sammenhæng, at personen ikke længere er en del af denne verden.

Den døde mand bliver dermed i det mytologiske sprog ensbetydende med

transcendent. Hvis en mand er død, er han ikke længere af denne verden, ergo er han lig med noget uden for verden, noget guddommeligt – afdøde ægtemænd er transcendent ægtemænd. Det er også i dette lys, at den tidligere omtalte ofring af Polyxena til, i.e. hendes giftermål med, den afdøde Achilleus skal forstås.

I myten om Keyx & Alkyone (jeg beklager mine evindelige henvisninger hertil, men især Ovids version er meget pædagogisk opbygget) og deres forvandling til isfugle lider Keyx skibbrud langt borte på havet, men kommer død tilbage til sin hustru i form af et drømmesynd.

Ovid beskriver ham i 11. bog af *Metamorfoserne* som søn af morgenstjernen Lucifer, der også identificeres med solguden (Lucifer betyder *Lysbringeren* – morgenstjernen indvarsler solens komme, hvorfor de to associeres med hinanden). Keyx er netop en sådan gammel solgud. Mandens ansigt har desuden et særligt skær, og mange detaljer i Ovids beskrivelse vidner om hans guddommelige natur.

Ofte fremstilles guden også i myterne som en (dødelig) fremmed, der kommer fra et fjernt land. Dette fjerne land er nemlig gudernes verden, den verden, der ligger uden for den kendte verden (*astralitet* – *landet bag stjernerne*, jf. også eventyrenes *østen for sol og vesten for måne* samt *landet bag de syv bjerge* mv.).

Især Troja og Ægypten blev af grækerne anvendt til dette formål. Set i dette lys er prins Paris en gud, der bortfører den skønne Helena til gudernes verden. Det er i denne forbindelse meget interessant at iagttage, hvordan de enkelte kulturer i antikken bruger hinanden som billede på astraliteten. F.eks. ses en sådan udveksling mellem Grækenland og Troja, når man betænker den parallelle historie om den trojanske prinsesse Hesione, der, før Helenas rov, bortføres til Salamis af Telamon.

Set fra gudernes synspunkt er de kvinder, de har omgang med, dødelige. Men de dødelige mænd, som kan siges at befinde sig under kvinderne på den guddommelige rangstige, ser dem som tættere på guderne end sig selv og derfor som guddommelige eller gudinder.

En sådan kvinde betegnes derfor bl.a. i de græske og romerske kilder som *arista* (*den bedste*, i.e. *den udvalgte*) eller *herois* (*kvindelig hero*). Hesiods noget fragmenterede kvindekatalog er et eksempel på en liste over sådanne kvinder. Det samme er Ovids digtsamling *Heroides* og Boccaccios skrift *De claris mulieribus* (*Om berømte kvinder*). Alle værkerne bygger på søvaldertraditionen og dennes fokus på kvinden.

Man kan også se, at guderne ofte i søvalderen beholder deres totem-karakter i det mytologiske materiale, blot er det nu (i modsætning til guldalderen) husdyrene, der er i centrum. Det kan ses på f.eks. de græske guders yndede tyre- og hingstekikkelser. Også Hera/Luno er som bekendt kvieøjjet.

Præstinderne i templet opfattes ifølge denne tankegang som gudens kvæg. Er hans skikkelse en tyr (guden som den store himmeltyr), er de hans køer, mens de, som f.eks. i Diana-kulten, hvis totem er hesten, er hopper tæmmet (indviet) til den guddommelige hingst. Sammen med hesten dyrkedes også træet, hhv. repræsenterende det mandlige og kvindelige princip.

Artemis-kulten i Grækenland har beholdt guldalderens forkærlighed for de vilde dyr i form af bjørnen, og de små piger, som vies til gudinden, kaldes derfor *archtai* – *hunbjørne*. Hesten spiller dog også her en central rolle, hvilket er endnu et vidnesbyrd om de mange lag i den til myterne knyttede kult.

Som vi så i sidste artikel, står gudinden Artemis/Diana på overgangen mellem guld- og søvalder, og det er derfor oplagt at lade denne gudinde repræsentere den tidlige søvalder.

Totemismen kan siges oprindeligt at være et guldaldertræk, som senere indlemmes i søvalderkulten. Faktisk er metamorfosen (fra menneske til dyr, plante eller andre naturelementer) tæt knyttet til hierogamiet, søvalderens centrale tema. Metamorfosen repræsenterer her den endelige guddommeliggørelse og forening med guddommen.

Der lægges altid megen vægt på præstindens kyskhed. Tænk f.eks. på Artemis- og Vesta-kulten. Men det er vigtigt at forstå, at denne kyskhed kun gælder de jordiske,

dødelige mænd. Kvinden har i stedet omgang med guden – det transcendent mandlige. Og hele verden genskabes gennem deres forening, deres *hieros gamos*, *det hellige bryllup*.

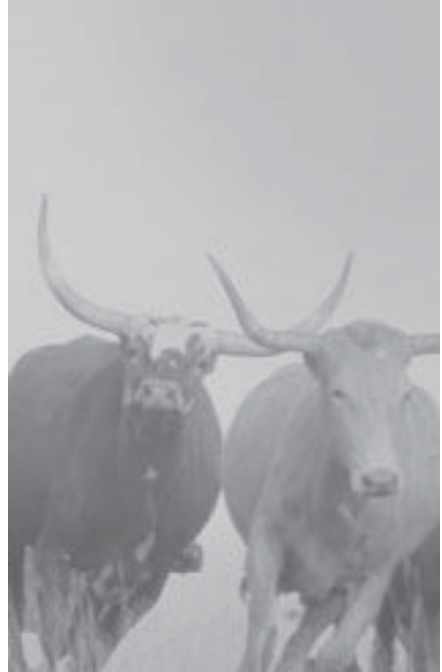
Kyskheden er dermed noget beundringsværdigt. Når en sådan kvinde bliver gravid og føder et barn, er det netop i kraft af hendes kyskhed sikkert, at der er tale om gudens barn – derfor de mange jomfrufødsler, et fænomen, som vi også kender fra vores egen kristne kulturs Jomfru Maria.

Da det er kvinden, som står i centrum i kulten, udfolder ritualerne – og dermed myterne – sig omkring hendes cyklus, der også er agerbrugets, ja hele verdens. Verden og tiden opfattes på denne måde cyklisk, og et fremherskende træk er månens faser, som knyttes til kvindens menstruationscyklus (se den sparsomme gennemgang i DO p. 198 og 215). Også livets faser kan indpasses i dette skema – fra fødsel til død – hvilket giver manden en chance for at tage del heri.

I forhold hertil er hverken guld- eller jernalderen cyklisk. Mens guldalderen ikke “bevæger” sig i nogen retning (der er intet behov for transcendens), er jernalderen lineær. Kobberalderen udskifter sølvalderens månefaser med de mere mandligt orienterede solfaser (jf. den forrige artikel).

I denne forbindelse er det vigtigt at gøre sig klart, hvor anderledes kvindens rolle og anskuelsen af hende er i forhold til vor kristent prægede opfattelse. Denne opfattelse skifter dog allerede i kobberalderen, dvs. også inden for antikken selv, men ikke i samme grad som med kristendommen.

I sølvalderen er Kvinden det religiøse menneske, defineret som den kanal, det guddommelige manifesterer sig igennem. Hendes cyklus (manden kan ikke siges

at have nogen cyklus) er Verdens cyklus – ikke blot som (senere) kvinders drøm om en anden og mere magtfuld stilling, men som en kultisk og dermed fysisk realitet.

Hendes seksualitet, som er det, der får hende til at hige efter den guddommelige mand, er guddommelig og magtfuld – og dermed både velsignende og farlig for den dødelige mand. Ofte ses hun som værende fuldstændig i sin seksualitets vold, hvilket er et noget andet billede end i dag, hvor det er manden, om hvem vi siger, at han altid har lyst til sex.

De ofte negative kvinde-beskrivelser i kilderne skal forstås ud fra denne farlighed, jf. også en renæssance-magiker som Agrippas beskrivelse af menstruationsblods virkninger (omtalt i f.eks. *RUM*). Agrippas beskrivelse bygger på den ældre Plinius, der igen øser af Aristoteles' naturbeskrivelser – begge er rene skattekister af antikkens egen naturforståelse.

Et af de bedste billeder på sølvalderkvinden er som tidligere angivet de kvindelige Dionysos-tilhængere, mænaderne, der for en tid opgiver hus, mand og børn for at løbe til bjergs og give sig Dionysos i vold.

Den græske mytologiske skikkelse Io – og senere de øvrige kvinder i Argos – løber ligefrem til bjergs i skikkelse af bissende kvier. Dette er det mytologiske billede på deres seksualitet, som de overmandes af, og som gør dem vanvittige nok til at glemme alt andet: Kvinder i løbetid er vanvittige! Deres seksualitet sender dem lige i armene på guden.

Dette fokus hos sølvalderkvinden på hendes guddommelige mage/ægtemand – et fokus, som sættes over alt andet, sågar mænadens diende børn, fremstilles ofte

i myterne som decideret mord på disse. Børnene hører ifølge samfundet den dødelige ægtemand til. Derfor hævner Medea, som er et godt eksempel på en sølvalder-skikkelse, sig på lason ved at slå deres fælles børn ihjel. Omvendt er f.eks. Orestes' moderdrab en kobberalderkritik af sølvalderen.

Verden regeres i tråd hermed i sølvalderen af et gudepar bestående af en *månegudinde & en solgud*, hvis navne selvfølgelig svinger fra lokalitet til lokalitet. Kilderne indeholder mange reminiscenser af sådanne par.

Et typisk eksempel er den romerske gudinde Diana & hendes mage Virbius (egtl. *Vir-bi-vius*, *Manden med de to veje* – om solen modsat månen/Diana, som er *Tri-via*, *med tre veje*. Sidstnævnte betegnelse vidner om de tre månefaser, som antikken opererer med: Tiltagende, fuld og aftagende (hertil regnes nymånen)).

Han associeres også med f.eks. Hippolytos og Janus (Diana som *Di-Jana*). I de latinske tekster kaldes hun ofte Phoebe og er søster til solguden Phoebus (som Apollon og Artemis), men oprindeligt har de været mand og hustru.

I myterne betyder "søn af", "datter af" og "søster til" ofte bare, at de pågældende skikkelser relaterer til hinanden og deler idémæssigt grundlag. Søster og broder kan således sagtens dække over en ældre og dybere relation, hvor de to guddomme er mand og hustru.

Der har eksisteret mange forskellige sådanne sølvaldergudepar, f.eks. de tidligere nævnte skikkelser, Keyx & Alkyone. Men alle disse afløses i kobberalder-versionerne af Zeus & Hera – i den romerske udgave Iuppiter & Iuno.

Denne overtagelse skyldes, at kobberalderkulten med de olympiske guder har bredt sig, og i takt med dens fremtrængen er lokale gudepar blevet overtaget af olympierne. Igen kan man ikke smide tidligere myter væk, når der sker et kultisk skifte, men må omarbejde handlingen, så den passer til den nye kult.

Disse detroniserede ældre gudepar findes ofte i myter, som handler om dødelige, der straffes for at have udgivet sig for Zeus og Hera. Dette er netop tilfældet med Keyx & Alkyone (det nævnes dog ikke i Ovids version, men ses i en anden mytevariant hos f.eks. Apollodoros 1.7.4 – derfor er det så vigtigt at kende til alle mytevarianterne for at kunne foretage en fuld analyse). Også Artemis/Diana underordnes de olympiske guder, men i en lidt mere "smigrende" position, nemlig som en datter af Zeus/Iuppiter.

Forklaringen eliminerer endvidere den formodning, at der skulle eksistere en selvmodsigelse i mytematerialet. At parret i én mytevariant straffes af de olympiske guder er, set i dette lys, ikke i modstrid med, at de i en anden beskrives som gudelignende og værende ansvarlige for verdens videreførelse. Der er blot tale om flere mytelag – ældre og yngre, som det er læserens opgave at udrede.

Mytevarianterne kan på denne måde beskrives som komplementære, idet den ene ikke udelukker den anden, men kan sameksistere med den. Spørgsmålet er blot, hvordan man skal placere brikkerne, så de giver mening, ikke kun isoleret betragtet, men også i forhold til hinanden.

Det kan være et problem i læsningen af kilderne, at den mandlige guddom undertiden forekommer så usynlig, især hvis han optræder i form af temaet "den døde mand". Men det skyldes netop, at han repræsenterer det transcendent/guddommeligt mandlige, som jo står bag ved verden.

At han er usynlig – eller en tilbagetrukket skikkelse – betyder imidlertid ikke, at han er uden betydning. Tværtimod. I myterne er det transcendent det vigtige, fordi vi har med religion og kult at gøre, hvor det transcendent eller guddommeligt mandlige

indtager den øverste plads i det kultiske hierarki.

Over sig har den udvalgte kvinde/gudinden denne, sin "usynlige", transcendent mage, mens hun under sig har de dødelige mænd, sine dødelige elskere, menneskene. Det er tydeligt i en kvindedomineret kult som De dionysiske mysterier, hvor mænaderne formidler det religiøse mysterium til de mandlige deltagere. Det er pga. sidstnævnte deltagere, at kulten kan klassificeres som hørende til sen sølvalder. Forholdet mænaderne og guden imellem hører isoleret set til tidlig sølvalder.

Kvinden ses dermed i sin kultiske nøgleposition, som både modtager og afgiver af guddommelighed. Dette er sølvalderens vigtigste kendetegn, og myternes mange stærke og magtfulde kvindeskikkelser er udtryk for denne tankegang, selv om synsvinklen på dem varierer. Det gælder skikkelser som f.eks. Medea, Pandora, Medusa, Kirke og fra semitisk mytologi Lilith, Adams første hustru.

Det religiøse grundmønster kan godt afføde en vis jalousi i myternes handling, f.eks. i myten om Orion, i hvilken Apollon lokker Artemis til at ramme den uheldige elsker med en af sine dødbringende pile. Tænker man på Artemis & Apollon som ægtepar, giver jalousien imidlertid mere mening. Det er derfor vigtigt, at alle kender deres kultiske plads, hvis der ikke skal opstå konflikter.

Men ofte er sådanne konflikter på samme tid udtryk for verdensaldrenes nok så nødvendige syndefald. I forrige artikel blev guldaldergudernes "fald" ned i verden omtalt, idet det er dette fald – forelskelsen i de jordiske kvinder, der udløser sølvalderen og dens kærlighedsforbindelse mellem guder og udvalgte kvinder/gudinder, med andre ord DEN TIDLIGE SØLVALDER.

At beskrivelsen af faldet er negativ, skyldes religionens konservatisme og forkærlighed for det, der er så oprindeligt som muligt, i.e. guldaldertrækkene. Religion kan i dette lys anskues som en søgen tilbage til noget mere oprindeligt, en higen efter en tidligere tilstand. Alle mysteriekulter er udtryk for en sådan søgen tilbage til ældre kultiske mønstre.

Endnu et syndefald karakteriserer derimod DEN SENE SØLVALDER og kan på tilsvarende vis siges at indvarsle denne. I kraft af dette fald trænger det guddommelige endnu længere ned i den menneskelige verden. I myterne beskrives dette ikke overraskende som gudinders forelskelse i dødelige mænd. På denne måde når også sidste led i det religiøse grundmønster, den dødelige mand, med ind i religion

og kult.

Man kan samlet sige om sølvalderens to "fald", at de bringer det guddommelige stadig længere ned i verden. Der er tale om en større og større grad af integration af det guddommelige i verden: Guldalderguderne, som har hvilet i deres himmelske kønsløshed, trækkes i sølvalderen ned i verden til de dødelige kvinder, hvorefter disse søger at formidle det guddommelige trinnet længere ned, nemlig til de dødelige mænd.

En god kilde til beskrivelsen af det sidste syndefald findes i *Den Homeriske Aphrodite-hymne*. I denne kilde nævnes det (vers 45ff.), at Zeus hævner sig på Aphrodite, fordi hun med sin magt får guderne til at elske dødelige kvinder. Hævnen er at lade hende selv forelske sig i en dødelig mand, i dette tilfælde trojaneren Anchises.

Kultisk betyder dette, at manden nu i højere grad indlemmes i kulten som aktivt medlem, modsat hans tidligere mere passive rolle. Det er en vigtig pointe i dette forhold, at han dog stadig kultisk set er underordnet kvinden, hvilket kan ses på kvindeliggørelsen af den mandlige initiand.

F.eks. iklædes denne ofte kvindekæder, som det er tilfældet i De dionysiske mysterier. Kybele-præsters kastration kan ses som en meget drastisk understregning af denne pointe. I såkaldt "primitiv" religion er det ofte et kendetegn for den mandlige shaman, at han går klædt i kvindetøj og i mange forhold opfører sig som en kvinde.

Rationalet bag alle disse kultiske detaljer er det samme: Den dødelige mand kvindeliggøres, fordi det er nødvendigt at trække ham ind i kvindens – og dermed verdens – cyklus, hvis han skal deltage i kulten.

At være kvinde vil altså – inden for det religiøse grundmønster – sige, *at modtage det guddommelige*. Kultisk set giver dette en meget bred definition på kønnene. Mænd kan dermed godt opføre sig kvindeligt og i kraft heraf indtage kvindens modtagende position i kultiske hierarki. *At være mand* vil inden for denne definition sige *at være afgiver af det guddommelige*.

Den eneste forskel – i sølvalderen – er dog, at den dødelige mand kun kan have kontakt med det guddommelige gennem kvinden. Kun hun kan omgås guderne direkte, og først i kobberalderen overtager manden denne rolle. For den kvindeliggjorte, dødelige mand vil kontakten til det guddommelige – det mandlige – altid være repræsenteret af den guddommeliggjorte kvinde/gudinden. Hendes kultiske position er derfor mandlig over for ham, fordi hun giver guddommelighed fra sig. Men over for guden er hun stadig kvindeligt.

Man kan opstille følgende skema for det religiøse grundmønsters udfoldelse i sølvalderens to perioder:

Fokus i tidlig sølvalder:

♂ Det guddommeligt mandlige

♀ Det kvindeligt

(Det dødeligt mandlige)

Fokus i sen sølvalder:

(Det guddommeligt mandlige)

♂ Det kvindeligt

♀ Det dødeligt mandlige

Grundmønsteret er det samme, men fokus lægges som nævnt forskelligt i hhv. tidlig og sen sølvalder. Kvindens mellemposition bevirker endvidere, at hun kommer til at spille en kultisk dobbeltrolle og dermed repræsenterer begge køn. Kønnen afhænger af hendes forhold enten til det guddommeligt mandlige eller det dødeligt mandlige.

Sætter man selve det religiøse grundmønster i centrum, får man dette skema over de kultiske køn (bl.a. repræsenteret i et symbol som Davidsstjernen – foreningen af en bevægelse opad (transcendens) og en bevægelse nedad (descendens)):

Man kan derfor tale om, at mandeindvielsen i sølvalderen er en kopi af kvindeindvielsen. Manden spiller kvindens rolle. Og hun spiller, i forhold til ham, en mandlig rolle (dominerende og aktiv modsat hans passivitet og underordning), fordi hun over for ham repræsenterer guden. Det er denne brede forståelse af religionens *mandligt & kvindeligt*, man skal anlægge i sin analyse.

Dette grundmønster kender vi også fra den senere europæiske kulturs overtagelse af antikkens ideer. Forholdet mellem den guddommeliggjorte kvinde og den dødelige mand går igen i middelalderens høviske forhold mellem ridderen og hans dame (den arthurianske mytekreds bygger på kobberalderen, men inkorporerer som et

meget centralt tema sølvalderens hierogami, jf. hele 6. del i DO). Hendes ægteemand indtager så pladsen som det guddommeligt mandlige.

Men som i den sene sølvalder er det forholdet mellem gudinde og dødelig mand, der er fokus på. Kyskheden har stor betydning. Gudindens seksuelle forhold som kvinde er til guden – over for den dødelige mand optræder hun i en maskulin rolle (ganske som de moderne dominatrices), og her er det ham, der er kvindelig.

Da Lancelot og Guinevere indleder et seksuelt forhold, går verden derfor under – riget kastes ud i en altødelæggende krig, og Kong Arthur såres og dør. Brud på det religiøse grundmønster er således ensbetydende med, at verdensordenen forstyrres. Man kan sige, at bruddet i dette tilfælde kaster riget ud i jernalderen og dermed indvarsler rigets undergang.

Også noget så for os almindeligt som vores kortspil bærer spor af denne tredeling. Kortspillets inddeling i konge, dame og knægt er udtryk for det samme forhold, som vi ser i det religiøse grundmønster.

En anden måde at udtrykke hhv. kultisk mandligt og kultisk kvindeligt på er den følgende: Det mandlige princip repræsenterer den dominerende rolle, og det kvindelige den underordnede/modtagende. Begge biologiske køn kan på denne måde indtage begge kultiske roller. I kobberalderen forskydes fordelingen af de biologiske køn i retning af manden, som nu overtager sølvalderkvindens nøgleposition i det religiøse grundmønster.

Sølvalderens rolle-fordeling er især tydelig i Dionysos-kulten, som den fremstilles i Euripides' tragedie *Bacchae* (*Bakkhanterne*). Det specielle ved Dionysos er, at han i myterne spiller rollen som både initiand og det guddommeligt mandlige, udtrykt ved hhv. hans kvindelighed og hans frygtindgydende natur.

Denne dobbelthed er uhyre godt udtrykt netop i denne tragedie. I kulten skelnes der mellem de to former for mandlighed ved at dele de to roller op: Kvinderne forestår indvielsen (fungerer som *mystagoger*) af de mandlige initiander. De guddommeligt mandlige væsener, de har seksuel omgang med, er Dionysos selv og hans følge af satyrer.

Også en kult som Aphrodite-kulten hører til sen sølvalder. Det hertil knyttede fænomen, (tempel)prostitution, karakteriserer som nævnt dette tidsafsnit: Den dødelige mand kommer til templet, hvor han møder det guddommelige under sin omgang med gudinden/præstinden.

Selv en mandig og drabelig græsk hero som Herakles må som et led i sin indvielse hos Omphale bære kvindeklæder. Som navnet antyder (det betyder *Hera er min berømmelse/skæbne*), står han i et sent sølvalderforhold til Hera på samme måde som forholdet mellem Aphrodite & Anchises.

Også de mandlige cykliske "vegetationsguddomme" som f.eks. Adonis hører til denne periode. Hvor den cykliske rejse mellem underverdenen i tidlig sølvalder foretages af kvindelige skikkelser, f.eks. Kore-Persephone, Ishtar og Isis, idet de udlægger sporet for den kvindelige initiand, bliver disse forbilleder efterhånden også mandlige, som manden trækkes med ind i kulten.

Opdelingen i TIDLIG og SEN SØLVALDER afhænger altså af fokus. Det er som at se på skemaet for det religiøse grundmønster med kikkert – man kan kun, for den tidlige periodes vedkommende, have forholdet mellem gud & dødelig kvinde i syne, mens dette senere skifter til forholdet mellem guddommeliggjort kvinde & dødelig mand. Dette betyder ikke, at hhv. den dødelige og guddommelige ægteemand helt

forsvinder ud af mønsteret i de to perioder, men skal blot illustrere, hvor vægten lægges i trekantsforholdet.

Meningen med denne artikel har således været at tampe dette mønster og dets sammenhæng med sølvalderen ind i hovedet på håbefulde mytelæsere. Det skal sidde på ryggraden, inden man går i gang med sin analyse. I så fald vil det blive tydeligt, at både guld-, kobber- og jernalder kan forstås på en langt bedre måde, når man har sølvalderen med dens fulde kultiske udfoldelse in mente.

Efter denne gennemgang af VERDENSALDERMODELLEN kan vi lige så godt kaste os ud i analyserne (øvelse gør mester!), hvorfor vi næste gang skal forsøge os bl.a. med Athens første kongerække samt en rekonstruktion af én og samme myte i fire forskellige versioner, der repræsenterer de fire verdensaldr.

